

THÀNH LẬP HỘI THƯ VIỆN VIỆT NAM: một ước nguyện chung

NGUYỄN THỊ NGỌC THUẦN

Vụ trưởng Vụ Thư viện – Bộ Văn hóa - Thông tin

Xây dựng và phát triển sự nghiệp Thư viện Việt Nam, góp phần củng cố và không ngừng nâng cao văn hóa đọc cho toàn dân và vận động quần chúng nhân dân tích cực tham gia xây dựng, phát triển thư viện là nhiệm vụ to lớn và rất quan trọng trong việc thực hiện chủ trương xã hội hóa hoạt động văn hóa - thông tin, đã được xác định trong Nghị quyết Hội nghị lần thứ V Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa VIII, Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ X của Đảng và Pháp lệnh Thư viện.

Ở Việt Nam, tuy chưa hình thành một tổ chức thống nhất trên quy mô toàn quốc, nhưng việc vận động các tổ chức nghề nghiệp ở các vùng miền, các địa phương và nhân dân tham gia xây dựng và phát triển thư viện, nhằm bảo tồn, khai thác và sử dụng vốn tài liệu trong các thư viện, đáp ứng nhu cầu học tập, nghiên cứu, thông tin, giải trí của nhân dân và tăng cường hiệu lực quản lý Nhà nước về thư viện cũng đã được triển khai từ lâu ở các cấp hành chính khác nhau, các vùng miền khác nhau, theo các mô hình, tôn chỉ hoạt động khác nhau. Chứng cứ thuyết phục là: Từ những năm cuối thập kỷ 80, đầu thập kỷ 90 (thế kỷ XX) các Liên hiệp thư viện ở các khu vực trong cả nước đã dần hình thành và đi vào hoạt động, đó là Liên hiệp thư viện khu vực miền Đông Nam Bộ, Liên hiệp thư viện khu vực Bắc miền Trung, rồi tiếp đến là Liên hiệp thư viện khu vực Đồng bằng sông Hồng, Liên hiệp thư viện miền núi phía Bắc, Duyên hải phía Bắc, khu vực Đồng bằng sông Cửu Long, Nam Trung Bộ và Tây nguyên... Những năm đầu thế kỷ 21, hai Liên hiệp thư Viện các trường đại học phía Nam và phía Bắc cũng chính thức ra đời và đi vào hoạt động. Như vậy là đến nay nước ta đã có 7 Liên hiệp thư viện khu vực và 2 Liên hiệp thư viện các trường đại học, với hàng ngàn thư viện các cấp và hàng chục ngàn cán bộ thư viện tham gia. Hàng năm 9 Liên hiệp thư viện này đã thường xuyên tổ chức các hội nghị, hội thi, hội thảo khoa học và nhiều chương trình tập huấn có hiệu quả, nhằm giao lưu, gặp gỡ trao đổi kinh nghiệm công tác và cùng nhau bàn bạc, tháo gỡ những vấn đề mà ngành thư viện ở Việt Nam đặc biệt quan tâm.

Nhìn trên bình diện quốc tế, hiện nay có rất nhiều tổ chức phi chính phủ hoạt động độc lập hoặc bên cạnh UNESCO trong lĩnh vực thư viện như: *Hiệp hội thư viện quốc tế - IFLA* (mà Việt Nam tham gia từ năm 2000); *Hội nghị thư viện Quốc gia các nước Đông Nam Á – CONSAL* (Việt Nam tham gia từ năm 2000) v.v... Sự phát triển phong phú của các tổ chức phi chính phủ về thư viện nêu trên đã đòi hỏi ngành thư viện mỗi nước phải thống nhất hàng ngũ và tích cực hội nhập để nâng cao hiệu

quả hoạt động, phát huy giá trị di sản văn hóa thành văn của dân tộc và cùng tham gia củng cố, phát triển nhanh và bền vững sự nghiệp thư viện thế giới.

Ý tưởng thống nhất vận động thành lập Hội Thư viện Việt Nam đã hình thành từ lâu. Cách nay hơn 10 năm, vào đầu những năm 90 của thế kỷ XX, trên cơ sở đề nghị của một số tổ chức, cá nhân tâm huyết, Vụ Văn hóa quần chúng và Thư viện (Bộ Văn hóa – Thông tin) đã tiến hành họp bàn và Dự thảo Điều lệ tổ chức và hoạt động của Hội Thư viện Việt Nam. Tuy vậy ở vào thời điểm đó, do nhiều yếu tố khách quan và chủ quan mà những ý tưởng và kiến nghị thành lập Hội Thư viện ở Việt Nam vẫn chưa có cơ hội để biến thành hiện thực.

Để nhanh chóng hội nhập với thư viện trong khu vực và trên thế giới, đồng thời đáp ứng nguyện vọng chính đáng của những người làm công tác thư viện Việt Nam trước ngưỡng cửa của nền kinh tế tri thức, góp phần đi tắt, đón đầu phục vụ công cuộc Công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước, vấn đề thống nhất vận động thành lập Hội Thư viện Việt Nam lại một lần nữa được đề cập đến tại Hội Nghị - Hội thảo được tổ chức vào trung tuần tháng 10 năm 2002 tại tỉnh Thanh Hóa. Vào thời điểm giữa năm 2003, được sự giúp đỡ của Hiệp hội Thư viện các nước: Mỹ, Úc, Malaysia, Indônêxia, Thái Lan..., một hội nghị tư vấn về phát triển các hội thư viện, nhằm trao đổi kinh nghiệm về việc thành lập các hội nghề nghiệp ở các nước cũng được nhóm họp tại Việt Nam. Để triển khai các khuyến nghị nêu trên, trong năm 2005, một số người tâm huyết với sự nghiệp thư viện Việt Nam đang công tác ở các cơ quan quản lý Nhà nước và các thư viện lớn ở Trung ương cũng như các tỉnh, thành phố lớn trong cả nước đã tiến hành họp bàn, nhất trí cùng thành lập Ban Vận động thành lập Hội Thư viện Việt Nam gồm 19 thành viên. Ngày 01 tháng 3 năm 2006, Bộ trưởng Bộ Văn hóa - Thông tin đã có quyết định số 636/QĐ – BVHTT công nhận ban vận động này.

Từ khi được thành lập, song song với việc soạn thảo Điều lệ Hội Thư viện Việt Nam và hoàn tất các thủ tục, hồ sơ xin thành lập Hội, Ban Vận động cũng đã rất khẩn trương tuyên truyền và vận động những đồng nghiệp thư viện (kể cả những người đã nghỉ hưu) và cá nhân Việt Nam có tâm huyết, nhiệt tình với sự nghiệp thư viện làm đơn xin gia nhập Hội. Có thể thấy, việc thành lập Hội Thư viện Việt Nam hiện nay là thời điểm hết sức thuận lợi. Đó cũng là một nguyện ước chung hằng ấp ủ của hơn 25.000 cán bộ làm công tác thư viện trên khắp mọi miền Tổ quốc, từ Trung ương đến cơ sở.

Trong Dự thảo Điều lệ Hội Thư viện Việt Nam (gồm 7 chương, 29 điều) đã xác định rõ *tôn chỉ, mục đích* của Hội, những *nhiệm vụ cơ bản, phạm vi hoạt động* cũng như những *dự báo, xu hướng phát triển* của Hội Thư viện Việt Nam trong bối cảnh toàn cầu hóa, quá trình hội nhập và phát triển trong khu vực và trên thế giới. Hội Thư viện Việt Nam ra đời không chỉ là động lực, là điều kiện để liên kết các đồng nghiệp thư viện ở Việt Nam vào một tổ chức hội nghề nghiệp, cùng chung một mục

đích, cùng chung một lý tưởng, mà còn thể hiện sự đồng thuận và nhất trí cao của những cán bộ làm công tác thư viện ở Việt Nam vì một mục tiêu chung là thúc đẩy sự hiểu biết, hợp tác, chia sẻ và hội nhập.

Cho tới những ngày cuối tháng 7 đầu tháng 8 năm 2006, nhiều lá đơn của các cá nhân xin gia nhập Hội Thư viện vẫn tới tấp được gửi về Ban Vận động thành lập Hội. Chúng tôi thực sự vui mừng vì đã nhận được hơn 600 lá đơn của gần 40 đơn vị thư viện trong cả nước bày tỏ nguyện vọng sớm gia nhập Hội Thư viện Việt Nam và hứa sẽ cống hiến, góp công, góp sức mình thật nhiều cho mọi công tác của Hội. Bên cạnh đó Ban Vận động thành lập Hội cũng đang rất khẩn trương xúc tiến các công việc cần thiết như: thành lập các tiểu ban chuyên môn, các công việc về tổ chức, vận động tài trợ, thông tin tuyên truyền... nhằm thực hiện triển khai các công việc quan trọng chuẩn bị cho Đại hội thành lập Hội Thư viện Việt Nam.

Rõ ràng tiến trình thành lập Hội thư viện Việt Nam đã và đang gặp rất nhiều thuận lợi. Và với những nỗ lực cần thiết, được sự quan tâm của Bộ Văn hóa - Thông tin và các cơ quan có thẩm quyền, được sự hưởng ứng, tham gia nhiệt tình của đông đảo các chuyên gia, các cán bộ thư viện trong cả nước, có thể nói: Cơ hội để những người làm công tác thư viện Việt Nam có được một tổ chức nghề nghiệp thống nhất, một mái nhà chung, một diễn đàn lý tưởng cho mình đang đến rất gần.

Đại hội thành lập Hội Thư viện Việt Nam sẽ diễn ra trong quý IV năm 2006. Sự kiện này sẽ đánh dấu một bước tiến quan trọng trong quá trình phát triển sự nghiệp thư viện ở Việt Nam trên bước đường đổi mới, đồng thời cũng khẳng định tiến trình hội nhập của thư viện Việt Nam trong xu thế chung với các nước trong khu vực và trên thế giới. Mặc dù Hội Thư viện Việt Nam có nhiều thuận lợi và thời cơ để ổn định và phát triển, song thách thức và khó khăn cũng rất lớn. Chặng đường phía trước đòi hỏi Hội Thư viện Việt Nam phải đoàn kết, cố gắng, đồng tâm hiệp lực phấn đấu để hoàn thành sứ mệnh vẻ vang của mình, đồng thời thỏa ước nguyện chung của tất cả những người làm công tác Thư viện Việt Nam, vì mục tiêu “*xây dựng và phát triển nền văn hóa Việt Nam tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc*”.